

Læs og reflekter: Elevinddragelse

Trykke fællesskaber er en vigtig kraft, når man ønsker at styrke elevernes tilhørsforhold til skolen. Arbejdet med dette lykkes bedst, når eleverne oplever, at de er vigtige for hinanden, at deres perspektiver bliver hørt, og at undervisningen er meningsfuld. Hvis det skal lykkes, kræver det inddragelse.

Hvis børn mistrives og er i risiko for at udvikle skolefravær, er det vigtigt at inddrage barnets eget perspektiv på det, der giver trivsel, og det, der gør det svært at komme i skole. Inddragelse styrker elevernes tillid til de voksne, til skolen og til dem selv.

En undersøgelse fra Børns Vilkår¹, hvor der blev spurgt ind til børn og unges erfaringer med skolefravær, viste, at børnene sjældent oplevede sig inddraget i egne sager om fravær. I en anden undersøgelse² blev lærere spurgt ind til deres erfaringer med skolefravær, og den viste, at en stor andel lærere oplever, at de mangler viden om, hvordan man kan inddrage børn. Der er derfor behov for mere fokus på og viden om inddragelse. Både på hvordan man gør det, og på hvorfor man gør det.

Det moderne børnesyn³

Børnesynet ligger som en - ofte ureflekteret - underliggende præmis, når vi overvejer og diskuterer, om og hvordan vi skal inddrage børn. Ved at blive bevidste om de børnesyn der er på spil i praksis, kan vi forholde os mere kvalificeret til børneinddragelse og til de dilemmaer og uenigheder, der kan opstå, når man vil arbejde med det.

Tidligere har man betragtet børn som endnu ikke udviklede voksne, og som nogen der skal "tæmmes" og hjælpes til at blive færdige som personer. Dette børnesyn kan findes i holdninger som fx, at de voksne altid ved bedst, og at børns stemmer ikke er så vigtige.

I det moderne børnesyn, som bl.a. er afspejlet i FN's børnekonvention, ses børn som kompetente og aktive agenter i eget liv helt fra start og ikke kun som ufærdige voksne. Man inddrager børn, fordi de har betydningsfuld viden om sig selv, fordi inddragelse styrker oplevelsen af handlekompetence, og ud fra demokratiske og etiske hensyn. Børn er personer, der har ret til at udtrykke egne holdninger og synspunkter, og de kan forvente, at de tages alvorligt. De har på den anden side også retten til ikke at ville udtrykke sig.

Når man ønsker at arbejde ud fra et moderne børnesyn, får det altså konsekvenser for ens måde at møde børn på i hverdagen og de beslutninger, man træffer. Hvilket børnesyn ligger bag, når vi som voksne fx tænker, at det er de voksne, der ved, hvad barnet har brug for, og derfor ikke inddrager barnet i sager, der angår dem? Eller når vi affejer børnenes perspektiv med, at de jo ikke ser hele billedet, og at voksnes perspektiv derfor tæller mere? Begge disse eksempler viser, hvordan forskellige børnesyn kan skinne igennem, når vi arbejder med børn. Hos Børns Vilkår anbefaler vi, at man som skole arbejder ud fra et moderne børnesyn og bevidst forholder sig til, hvordan dette børnesyn kommer til udtryk i skolens hverdag og i den måde, hvorpå de voksne inddrager børnene.

¹ Børns Vilkår (2020a): [Skolens tomme stole](#) og Børns Vilkår (2020b) casesamling: [Fortællinger om en hverdag uden skolegang](#).

² Analyse & tal på vegne af Børns Vilkår og Egmont Fonden (2021): [Håndtering af bekymrende fravær i folkeskolen](#).

³ Warming, H. (2017): Børnesyn og børneperspektiv, i Grundfaglig viden om Pædagogiske miljøer og aktiviteter, red. Trine Holst Mortensen. Akademisk Forlag. København.

Børneinddragelse på tre niveauer

En pædagogisk praksis, hvor børneinddragelse er et fast og fælles integreret element, kræver, at man arbejder på tre niveauer:

For det første handler det om at have helt konkrete metoder til, hvordan man arbejder med elevinddragelse. Det kan være den måde, man sikrer, at eleverne forberedes, det kan være særlige spørgsmålstyper eller måder at være sammen på, som understøtter gode samtaler, og det kan være den måde, de voksne følger op med eleven. Det kan også være måder, man forsøger at se verden fra elevens perspektiv, hvis en formaliseret samtale ikke er muligt at gennemføre.

For det andet handler det om struktur, og at man organiserer arbejdet, så det understøtter en kontinuerlig opmærksomhed på børneinddragelse. Det kan fx være ved at sørge for, at der er faste tilbagevendende møder, hvor der er plads til at give og få kollegial sparring på inddragelsesprocesser eller på de handleplaner, som guider skolens ansatte til at være konsekvente med at lytte til børnenes perspektiver.

For det tredje er det vigtigt, at både metoder og struktur er indlejret i et fælles, moderne børnesyn og en kollektiv forståelse af, hvorfor dette er vigtigt. Det skal helst være tydeligt for enhver, hvilken betydning det har – både for børnene og for den pædagogiske og didaktiske opgave.

Hvis vi arbejder på alle tre niveauer, kan vi sørge for, at inddragelse ikke kun bliver for nogle børn eller kun foregår på nogle tidspunkter. God elevinddragelse kan være det, der gør, at man bliver i stand til at gøre en forskel, både når det handler om at forebygge skolefravær og hjælpe elever, der allerede har et bekymrende fravær.

Refleksionsspørgsmål

- Diskuter, hvilke forskellige børnesyn I møder i hverdagen.
- Hvilke børnesyn er på spil i jeres praksis med at inddrage elever?
- Hvilke børnesyn er på spil, i den måde I taler om børns skolefravær på i hverdagen?
- Hvordan kunne børneinddragelse se ud i praksis på jeres skole på de tre niveauer?